

Antivirus: Argumentační klamy manipulátorů a běžný chyby v myšlení

- CZ24 News | 28. března 2023

Nedávno jsem popsal několik nejběžnějších příkladů kognitivního zkreslení, který lidem brání v objektivním chápání situace, což často vede ke špatnému rozhodování. Tentokrát si rozebereme něco, co s tím souvisí, doplňuje se to, a někdy i překrejšvá - argumentační omyly a klamy.

Argumentační *omyl* je chyba v logice, k níž dochází, když se argument staví na něčem, co ve skutečnosti není pravda, nedává smysl, nebo je irelevantní. Argumentační *klam* je víceméně to samý, ale s tím rozdílem, že se používá *záměrně*, s cílem manipulovat někoho, komu ten argument předhazujeme.

Argumentační klamy hojně používají zejména politici, média, a takzvaní fact checkeri. Pokroucená logika je jejich standardní operační procedurou, neboť jinak by ani nemohli fungovat. Argumenty nejsou založené na faktech nebo pravdě, ale na tom, co vás nejlíp donutí dělat nebo myslet si to, co po vás chtějí.

Argumentační **omyly** jsou běžný u spousty lidí - do nějaký míry nejspíš u většiny - a jsou známkou nevyvinutý schopnosti logicky uvažovat, nebo jsou to případy, kdy si člověk prostě jen něco neuvědomil, anebo jsou to omyly "naučený" od těch, co používají argumentační klamy. Neboli když vás politik o něčem přesvědčí argumentačním *klamem* a vy jeho argument přijmete za svůj, aniž byste chápali, že je mylný, vaše propagace toho argumentu je argumentačním *omylem*.

Základem je v obou případech chyba v logice, ale v případě klamu se k tomu přidává lhaní a *záměr*. To se bohužel v dnešním světě děje prakticky neustále. A jelikož zombíci nemají skoro žádnou schopnost uvažovat logicky, nechávají se těma klamama oblnout a propagují je v podobě omylů. Výsledkem je, že se topíme v oceánu tvrzení, který nejsou pravdivý, a argumentů, který nedávají smysl.

Účel seznámení se s běžnejma argumentačníma omylami je dvojí - za první naučit se nedopouštět se jich, a za druhý nenechat se oblnout lidma, který se vás jima snaží zmanipulovat.

"Kdyby to byla pravda, říkali by to v televizi"

Nemusím tady nikomu říkat, že tohle je jeden z nejstupidnějších argumentů v historii vesmíru, ale bohužel tomu pořád spousta lidí věří, a proto jsme tam, kde jsme. I kdybysme nebyli v situaci, kdy se v televizi lže neustále a záměrně, i kdyby v televizi většinou říkali pravdu, tenhle argument nemá logiku. Mezi tím, co je pravda, a tím, co říkají v televizi, není žádná logická souvislost. Nanejvýš tam může být korelace.

Navíc i kdyby všechno, co říkají v televizi, byla pravda, tak to ještě neznamená, že všechno, co je pravda, říkají v televizi. Všechno, co je pravda, ani v televizi říkat nemůžou, protože by to nikdy nestihli. Takže tahle teze nefunguje ani v případě, že se v televizi pilně snaží pravdivě informovat, natož v naší situaci, kdy dělají pravej opak.

Vůbec představa, že když budete pasivně sedět na prdeli a poslouchat z televize lidi, který platí někdo, kdo je asi tak stejně neutrální jako elektron, tak budete objektivně informováni o všem, co se

děje ve světě, je absurdně naivní.

“Když to můžou dělat ostatní, tak proč nemůžeš ty?”

Tohle je další idiotskej argument těžkýho kalibru, kterej se používal například když vás dobrovolní gestapáci chtěli donutit nosit tlamokryt a vy jste trvali na tom, že se odmítáte zařadit do kategorie totálních idiotů a ničit si vlastní zdraví. Pak vám říkali, že “všichni ostatní to nosí, tak proč byste nemohli vy?” A podobně to bylo s genovejma injekcema.

Jednoduchá rozumná odpověď je, “Protože nechci, vole.” Jejich argument vychází z kognitivního zkreslení skupinovýho myšlení, o němž jsem už mluvil. Konání ostatních nemá nic společnýho s tím, co je správně, a z chování ostatních nijak logicky nevyplývá, co byste měli dělat vy, a neexistuje žádný zákon (zatím) ani žádný jiný pravidlo, který říká, že se musíte chovat jako ostatní.

Stejně jako u prvního příkladu, i tohle by mělo bejt naprosto očividný, ale naše společnost je už tak debilizovaná, že se tenhle argument opravdu běžně používá. Je to v podstatě takovej dost zoufalej apel, kterej někdo vytáhne, když jste mu vyvrátili všechno ostatní a on už neví, čeho se chytit, ale jeho zfanatizovanej vymytej mozek mu přikazuje vás mermomocí donutit k nějakej hovadině.

“Všichni odborníci se shodují, že mám pravdu!”

V dnešní době klasika, která má hned dva problémy. Jeden je ten, že odvolávání se na autority není argument, což je pointa tohodle argumentačního omylu. Jak jsem psal v tom kognitivním článku, doktoři se ne tak dávno shodovali, že mejt si ruce před operacema je kravina. Mít diplom není záruka toho, že něčemu opravdu rozumíte, a to, že se shodujete s dalšíma lidma, co mají diplom, rozhodně není záruka toho, že máte pravdu.

Druhej problém je ten, že to tvrzení většinou ani není pravdivý samo o sobě. A co víc, v praxi se tenhle argument vytahuje *obzvlášť* když to není pravda. Tvrzení, že se všichni odborníci shodují, uslyšíte od politiků a mluvčích hlav z televize hlavně tehdy, když jde o *kontroverzní* témata, tedy témata ve svojí *podstatě* takový, že jsou na ně *různý názory*.

Když nám v médiích cpali, že se všichni odborníci shodují, že fuckcíny jsou bezpečný, pročpak nám to říkali? Říkali nám to *přesně proto*, že spousta odborníků s tím *nesouhlasila*. Jelikož tu byla minimálně desítka významnejch odborníků (jen u nás), kteří ve veřejnym prostoru říkali, že fuckcína má závažný problémy, loutky se zoufale snažily přesvědčit lidi, že *všichni odborníci* tvrdí opak.

Součástí týhle strategie bylo přehlušit signál hlukem. Byl to takovej pokus změnit realitu hlasitým opakováním lži. Když budete denně vyřvávat na všechny strany lež, při troše štěstí si v tom hluku zombíci pravdy vůbec nevšimnou. Ze zkušenosti posledních pár let se dá říct, že *prakticky kdykoliv* někdo tvrdí, že se “všichni odborníci shodují”, tak *lže*. Nějak mě nenapadá, kdy tomu bylo jinak. **Ono totiž kdyby se všichni opravdu shodovali, tak není důvod to někomu vnucovat. Bylo by to evidentní samo o sobě.**

No true Scotsman

S tím souvisí argumentační omyl známej jako “No true Scotsman”, kterej se zakládá na historce, kde někdo řek “to by žádný Skot neudělal”, pak se ukázalo, že udělal, a dotýčnej to změnil na “to by žádný *opravdovej* Skot neudělal”. Místo aby připustil, že jeho tvrzení nebylo pravdivý, tak naznačoval, že ten Skot, co udělal něco, co neměl, nebyl *opravdovej* Skot.

V dnešní situaci tu máme variantu, kdy někdo tvrdí, že “si žádný odborník nemyslí, že vakcíny škodí”, a když mu ukážete pár odborníků, kteří si to myslí, změní to na “žádný *opravdový* odborník” a těm dotyčným odborníkům odebere status odborníků a přidělí status dezinformátorů.

Straw Man

Straw man, neboli slaměný panák, je typ argumentu, kdy se oponentovo tvrzení překroutí na trochu jiný tvrzení (postaví se slaměný panák), který se mnohem snadněji vyvrací, a to se pak vyvrátí (panák se povalí). Tohle vytváří dojem, že jste vyvrátili tvrzení protivníka, aniž byste to ve skutečnosti udělali.

Je to velmi běžný postup, kterej vidíme v diskusích dnes a denně, a může mít několik forem. Mezi ně patří, že argument protivníka buď extrémně zjednodušíte, nebo maximálně přeženete, a pak vyvrátíte tuhle přehnanou verzi. (Pak to chce arogantní úšklebek a pustit reklamy, aby se protivník nemoh bránit.)

Mezi další triky patří například napadání citace oponenta vytržený z kontextu, v čemž jsou přeborníci televizní moderátoři, nebo vyvrácení jedné části argumentu oponenta, která se vyvrací nejsnadněji, a ignorování toho zbytku, předstíraje, že bylo vyvráceno vše – v tom jsou zase přeborníci politici.

Ukázkou tohoto typu argumentu by bylo, kdyby chtěl někdo dokazovat, že vláda je banda idiotů, jen tím, že ukáže na Pekarovou. Vláda sice je banda idiotů a Pekarová je toho zářný příklad, ale vybrat si tu nejhloupější pani v ČR a naznačovat, že ostatní jsou jako ona, je vážně podle trik. Když chcete argumentovat, že vláda je banda idiotů, tak prosím vás ukažte i na Fialu, Rakušana a Jurečku (myslim, že Bartoš už dávno nikoho nezajímá), ať je to fér.

Falešná ekvivalence / analogie

K tomuhle podfucku dochází, když jako argument použijete přirovnání nebo analogii, který situaci tak úplně neodpovídají, nebo když se pokoušíte interpretovat tvrzení oponenta jako něco, co ve skutečnosti netvrdí.

Například si můžeme vzít tvrzení “když nepodpoříte Ukrajinu, jste proti demokracii”. Tohle vás má donutit “podporovat” Ukrajinu, pokud jste “pro demokracii”, ale ve skutečnosti podpora Ukrajiny a podpora demokracie jsou dvě dost odlišné věci.

Jednak to, jestli je Ukrajina zrovna nejlepším příkladem demokracie, je věc názoru, a jednak se tu zaměňuje *podpora nějaký myšlenky* (demokracie) s tím, oč tu opravdu běží, a to je *posílání zbraní do válečného konfliktu*. Protože vláda po vás nechce, abyste se podíleli na reformě volebního procesu U kravína, nebo tak něco. Vláda po vás chce, abyste zaplatili ty tanky a jiný zbraně, který tam posílá (ačkoliv se z toho na frontu téměř nic nedostane).

To, jestli chcete poslat kdo ví kam tanky (teoreticky nacistům, prakticky přes černý trh teroristům – což je teda v podstatě jedno), nemá s tím, jestli jste pro demokracii nebo ne, nic společného.

Další příklad je, když máme na Václaváku protest proti vládní politice a vláda onálepkuje všechny protestanty jako “proruský šváby”, ačkoliv na protestu nepadlo o Rusku ani slovo a programem byla chudoba způsobená vládní debilitou. Zaměňovat lidi protestující proti vládní zločinnosti s agenty cizího státu je nejen argumentační klam, ale taky známka mentální degenerace a nedostatku přičetnosti.

Jiný běžný příklad je *zaměňovat kritiku nějakýho tvrzení za kritiku osoby*. Člověk X něco řekne.

Člověk Y řekne, že to, co X říká, je hovadina. Na to X zareaguje, "Takže já jsem hovado?" Což samozřejmě není to, co Y tvrdil. (Na druhou stranu, pokud X není schopný poznat rozdíl mezi "to je hovadina" a "ty jsi hovado", tak je to celkem hovado.)

Extrémně běžným trikem v médiích je používat otázky, který začínají "Chcete říct, že...?" nebo "Tvrdíte, že...?" a pokračují něčím, co je tak trochu podobný tomu, co dotyčný říká, ale je to evidentně něco jiného, horšího, hloupějšího, atd. Tohle moderátoři používají velmi rádi, protože je to jednoduchý a zombíky to snadno oblbne.

Například někdo poznamená, že "virologie nepoužívá vědecký metody", na což se moderátor zeptá "Chcete říct, že všichni virologové jsou idioti?", což evidentně nebylo to původní tvrzení. Je to ale jednoduše způsob, jak ukázat, aspoň na chvíli a aspoň mentálně labilním lidem (což ale v televizi vzhledem k inteligenci zombíků stačí), oponenta ve špatném světle, alespoň falešnou implikací.

Jiný příklad je, když si do televize omylem pozvou někoho, koho si dostatečně neprověřili, nebo tam s maximálním odporem pozvou Rajchla, protože už je fakt trapný předstírat, že neexistuje, a on třeba řekne, že "vláda by se v první řadě měla starat o Čechy", což je logický, protože je to koneckonců česká vláda. Nebo by teda aspoň měla být, i když tím už si teď asi nikdo není jistý. No a moderátor prakticky reflexivně (protože už to má tak naučený) vyplivne: "Takže jako máme nechat umřít Ukrajince?" Zřejmě staráním se o Čechy umírají Ukrajinci. (A vůbec nevadí, že to, co vláda dělá a moderátor podporuje, má ve skutečnosti za následek víc mrtvých Ukrajinců, ne méně.)

Zaměňování jedné věci za druhou je prostě v médiích a u politiků velmi oblíbeným trikem. Nejlepší je pak ještě oponentovi nenápadně přisít nějaký směšný názor nebo postoj, kterej nikdy nezastával, a posměšně říct něco jako "A na zelený mužíčky věříte taky?" A pak rychle reklama, aby náhodou nestihl odpovědět.

Falešný dilema - buď anebo

Dalším oblíbeným trikem virů (abych furt nemusel opakovat "politiků a médií") je zredukovat pro oponenta jeho volbu na dvě možnosti, jako by jich víc neexistovalo. Typickým příkladem bylo, když Dubya slavně informoval americký lid, že "Either you are with us, or you are with the terrorists."

Protože co jiného byste tak mohli být než kamarád Bushe nebo terorista, ne? Jiné možnosti určitě neexistují. Jako třeba... já nevím... normální člověk.

Jiný příklad je, když se tu říkalo, že buď se necháte dobrovolně znásilnit (jehlou), nebo jste vrazi babiček. Jiná možnost asi není. Takže teda když jsem měl na vybranou mezi znásilněným otrokem s krevními sraženinami a se zvýšenou šancí infarktu, a vrahem babiček, tak jsem si vybral vraha babiček. Bejval bych radši nebyl ani jedno, ale takovou možnost mi bohužel nedali. Zajímalo by mě, kolik těch babiček mám na svědomí a čím babičky to byly. (Jsou o tom někde záznamy?)

Ukvapená generalizace

Generalizace je vyvozování závěrů bez dostatečných důkazů, na bázi jen malého vzorku dat. Jako třeba když jste za celý život viděli jen jednoho negra a vyvodili jste si z toho závěr, že všichni negři musí být černí. (Což je fakt rasistický, protože stejně jako můžete mít 486 pohlaví, tak negr může mít 486 barev! Klidně může být i duhovej!)

V praxi se to dá použít třeba tak, že máte *jednu* přeplněnou nemocnici a řeknete, že je třeba vyvraždit tak půlku obyvatelstva, protože jinak budou přeplněny všechny a hodně lidí umře. Nebo

jeden člověk přinese na demonstraci šibenici, a vy v televizi telatům řeknete, že na demošku přišly tisíce nebezpečných vrahů, kteří chtěli někoho oběsit (a možná bokem zabít vaši babičku).

Generalizace je užitečná hlavně když potřebujete diskriminovat nějakou skupinu. Najdete si jednoho člověka z té skupiny, kterej dělá něco špatnýho (a když ho nenajdete, tak tam nastrčíte Naomi nebo Cindy), ukážete, jak je špatnej, a podáte to tak, že celá ta skupina je špatná (protože tenhle jeden človíček ji samozřejmě dokonale reprezentuje), a pak můžete vydat nový protiústavní zákon. Jeho protiústavnost pak ospravedlníte nějakým jiným argumentačním klamem. (Jako třeba že v Rakousku to mají taky.)

Tohle je v praxi poměrně jednoduchý. Máte demonstraci, která nemá nic společnýho s Ruskem, ale vám připadá, že nejlepší způsob, jak ji zdiskreditovat, je postavit tam dva policajty v civilu s ruskejma vlajkami, vyfotit je, a pak dát do všech médií tuhle fotku na podporu tvrzení, že to byla demonstrace víte koho. Nejlepší na tom je, že když vlastníte média, tak proti tomu není prakticky žádná obrana. (Možná kromě nějakýho rozsáhlejšího mrzačení dobytky.)

Generalizaci a závěry založený na zavádějících nebo omezených datech používá vláda velmi často, protože tímhle způsobem se dá podložit celkem cokoliv. Když chcete ukázat, že A je nebezpečný, najdete jeden-dva případy, kdy bylo A nebezpečný, a dáte pokyn všem médiím, aby to všude rozmazaly, což všechny udělají. Když potřebujete, aby bylo jako nebezpečný vnímaný B, uděláte to samý s B. Zvládne to i cvičená opice.

Argument šikmou plochou

(Takhle se to podle Wikiparodie jmenuje.) Tenhle argument z nějakýho malýho incidentu vyvozuje iracionálně extrémní důsledky, kterejma pak někdo všechny straší, aby udělali, co po nich chce. Legendární je hokejka globálního oteplování, kterou kdysi namaloval Al Gore na podporu argumentu "Dejte mi prachy, nebo všichni umřeme!!"

Neboli ukázal na nějakym grafu, že posledních pár let se oteplilo, pak na graf nakreslil čáru, podle který se bude oteplovat pořád víc, a za 20 let budeme muset všichni do práce plavat, a komu do dalších 30 let nenarostou žábry, ten se utopí v roztátých ledovcích. ("Takže navalte prachy.") Jeho křivka byla samozřejmě vymyšlená a s realitou neměla nic společnýho, jak můžeme snadno vidět z faktu, že většina z nás do práce stále neplave, ale chodí nebo jezdí.

(Za tenhle podvod - na důkaz, že v našem světě vládnou podplacení šmejdi a idioti - dostal Gore Nobelovu cenu míru. Jak souvisí argumentační omyl vymyšlený hokejky a šíření poplašný zprávy s mírem je stále nevyjasněný.)

Podobný byly modely, který ukazovaly, že když neuděláme všelijaký retardovaný hovadiny, tak v Británii do roka umře na covid 60 miliónů lidí nebo kolik. Po třech letech strašlivý pandemie umřelo 6 miliónů lidí s covidem *na celým světě*, a **na** covid zhruba asi tak nikdo. (Jasný data nejsou, protože tuhle zřejmě nedůležitou věc skoro nikdo nesledoval.)

Šikmá plocha je argumentace typu "jo, dneska mu půjčím 10 korun a za týden bude chtít 10 000", aniž by pro takový tvrzení existovaly nějaký racionální důvody. V seriálu *The Simpsons* to bylo jednou ztvárněný děsivou předpovědí "Dneska je upír - zejtra může začít kouřit!"

V současnej době to vidíme na argumentech typu "když je nezastavíme teď, Rusové zaberou celou Evropu". (Ačkoliv je Ukrajinci spolehlivě každý den poráží.)

Jak se jistě čtenářům vyjasňuje, téměř cokoliv, co dnes média plácnou, je argumentační klam.

Emocionální vydírání

Argumentů tohoto typu jsme za poslední tři roky viděli taky spoustu. “Když se nenecháte opíchat, umřete!” “Když si nezafačujete držku a nezabedníte se doma, budou mrazáky v ulicích!” Nevím, ale zatím umírá dvakrát víc těch opíchanejších a mrazáky furt nikde.

To, že se viry běžně uchylují k vyvolávání strachu, zesměšňování, vyhrožování, atd., nemusím nikomu vysvětlovat. Kdokoliv může jít třeba na *Seznam z krávy* a najde tam hromadu příkladů.

Ad hominem

Útoky *ad hominem* jsou populární nejen ve vyšších, zavírovanejších vrstvách společnosti, ale celkem všude. Podstatou je útočit na *osobu* oponenta, místo na jeho *argumenty*, protože je to obvykle mnohem jednodušší.

Tohle můžete velmi jasně pozorovat u totálně nestrannejších a objektivnějších debat v televizi (když teda náhodou nejsou *oba* debatující provládní poskoci). Zatímco provládní přizdisráči dostávají normální otázky a moderátor se s nima nehádá (spíš jim ještě podlejí), na ty protivládní elementy se vytahuje všechno možný ohledně jejich osoby, i když to nijak nesouvisí s tématem diskuse.

Prvním trikem je vytahovat nějakou špínu, nebo aspoň pochybný incidenty, z minulosti dotyčného. To je taky část práce tajnejch služeb – hledat špínu na lidi, kteří před vládnoucí zkyslou smetánkou nepadají na držku a neolizují jim boty. Trapas je, když nemůžou nic moc najít a musejí pak vytahovat takový blbosti, jako že když byl student, tak se jednou opil a pak někde něco řekl.

Druhý trik je hledat a vytahovat konexe s lidma nebo aférama, který jsou vnímány jako špatný. Jako třeba jasným důkazem, že Putin je globalista, je to, že si v 90. letech potřás rukou s Klausem Palpatinem.

Třetí trik jsou pak všechny ty *nelogický a irelevantní* urážky, jako označovat Soňu Pekovou za “antivaxera” nebo kdekoho za “proruskýho švába”, i když nemá v lásce ani Rusy, ani šváby. A podobnejch příkladů by se našlo ohromný množství.

Klasická ukázka byla, když jakejsi Vrábek svolal v září loňského roku velmi úspěšnou demonstraci, a jediný, co jsme se v mainstreamu o demonstraci dověděli, bylo, že Vrábek má dluhy. Fakt kvalitní informační práce. Profesionální zpravodajství jak má blejt.

Jednou z oblíbenějších taktik zoufalejších argumentátorů je napadat anonymitu lidí. “Proč by tě měl někdo poslouchat, když se ani nepodepíšeš?” Nebo “Názor někoho, kdo se bojí použít vlastní jméno, nestojí za pozornost.” Když pominu omezenou představitelství lidí, který nenapadne jiný důvod k anonymitě, než strach, tak mi přijde zajímavý, že podpis nějak vylepšuje vaše argumenty.

Tenhle útok je prostě jen levnější způsob, jak nemuset uznat něčí argumenty. Nepředpokládám, že si někdo z lidí, co tenhle postup používají, opravdu myslí, že “Válka je zlo!” je relevantní tvrzení, když se pod něj někdo podepíše, ale irelevantní, když je anonymní. V útocích na anonymitu se ale dobře ukazují předsudky lidí. Když někdo napadne vaši anonymitu, obvykle vám tím, jak to podá, řekne něco o sobě.

V argumentu napadajícím anonymitu jsou nicméně omyly **dva**. Prvním je ten, že anonymita je nějak relevantní k prezentovanému argumentu. Druhým je předpoklad, že anonymita je v první řadě nějak nežádoucí nebo “špatná”. Ve skutečnosti *neexistuje jedinej racionální důvod*, proč by někdo měl na Internetu používat jméno, který má v občance.

Domněnka, že by měl, vychází z autoritářství (takhle se to *má* dělat), skupinového myšlení (ostatní to tak dělají, tak proč ne ty?), nebo nedostatku představivosti (mě nikdy nenapadlo použít jiný jméno než to v občance, tak proč to děláš ty?). Mně osobně není jasné, proč by “měl” někdo tam, kde to není daný zákonem, používat jméno, který mu přidělil někdo jiný bez jeho souhlasu, a ne jméno, který si vybral sám. A nechápu, jak je pro někoho, kdo ho stejně nezná, rozdíl v tom, jak (nebo jestli) se pod něco podepíše.

Chápu ale, že anonymita a soukromí mormálních lidí jsou nežádoucí pro všechny vládní gaunery a jejich špehování a protiústavní teroristické praktiky, takže je třeba naočkovat lidi názorem, že anonymita je špatná. V budoucnosti bude u všeho, co dáte na Internet, vaše jméno, adresa, a rodný číslo, a když napíšete něco nepovoleného, tak už nikdy nic dalšího nenapíšete.

Odvolání se na reputaci

S útoky ad hominem souvisí odvolávání se na reputaci nebo dosažený “úspěchy” daného člověka. Obhajoba nějakého pedofila často vytahuje frázi, že je “well respected member of the community”, neboli respektované člen komunity, což je takový vágní, ničím nepodložený tvrzení, který má být přilepšující okolností, případně dokonce důkazem, že ten člověk nemůže být pedofil. Vzhledem k tomu, že většinu pedofilů lidé kolem nich považují za “respektovaný, slušný lidi” – dokud teda nezjistí, že jsou to pedofilové – bych takovému argumentu moc velkou váhu nepřikládal.

Je to další zoufalej typ argumentu, po kterým saháte, když už vám všechny lepší došly a teče vám do bot. V pozitivním smyslu se používá k obhajobě těch největších hajzlů (a co si budeme povídat, “well respected member of the community” v podstatě neznamená nic víc, než že má sako a kravatu a drahý hodinky); v tom negativním se používá proti komukoliv, kdo se někomu nelíbí.

Potom padají ubohý argumenty typu “A co ty jsi v životě dokázal?”, když kritizujete vládu, nebo “A ty bys to dokázal dělat líp, kdybys byl premiér?” Což teda musím říct – pro případ, že by se někdo chtěl zeptat mě – že rozhodně dokázal. Vůbec bych nechodil do práce, a tím bych zaručeně napáchal mnohem méně škody, než Fialovej Hnus, Babiš, a všichni před nima.

Další vtipnej argument je třeba “Víš jak je to těžký, řídit celou zemi?” Ano, dostávat rozkazy z Brusele a Brainwashingtonu, plácát denně kraviny, rozkrádat co se dá, a posílat policajty Broka a Azora na nepohodlný lidi je velmi těžká práce. Važte si toho, že to někdo dělá za vás.

Souvisejícím klamem je odvolání se na *kvalifikaci*, což jsme viděli taky v době covidu: “A ty jsi doktor? Ne? Tak drž hubu!” Protože na to, abyste poznali, jestli jste nemocní, nebo jestli zacpání huby omezuje přísun kyslíku, potřebujete doktorát. Akorát teda někdy i s tím doktorátem jste jenom dezinformátoři, když tvrdíte něco jiného, než vládou posvěcenou jedinou pravdu.

Cyklickej argument

Cyklickej argument je takovej, kde se dvě tvrzení podporují navzájem, aniž by kterýkoliv z nich bylo podpořený něčím jiným. Třeba: “Jsi debil, protože děláš všechno blbě!” “Jak víš, že dělám všechno blbě?” “Protože jsi debil!”

Známým příkladem je argumentace mnoha stoupenců bible: “Bible je pravdivá, protože ji napsal bůh. Napsal ji bůh, protože se to píše v bibli. Když je to v bibli, tak to musí být pravda, protože ji napsal bůh.”

Mistry cyklickejch argumentů jsou hlavně Darwinisti, kteří například tvrdí, že homologie (biologická

podobnost dvou druhů) je důsledkem evoluce, a zároveň tvrdí, že homologie je *důkazem* evoluce. Jinými slovy, opičáci a lidi jsou si podobní, protože se jedno vyvinulo z druhého, a víme, že se jedno vyvinulo z druhého, protože jsou si podobní. Geniální! A podobnejch mají desítky.

Dobrym trikem je udělat ten kruh trochu delší, protože než lidi projdou celý cyklus, zapomenou, co bylo na začátku a snadno si tak nevšimnou, že se to točí dokolečka.

Vybírání hodících se dat

Oficiální překlady “cherry picking” mi přišly dost debilní, tak jsem si vymyslel vlastní, ale jestli tomu chcete vážně říkat “vyzobávání rozinek”, tak klidně. Je to každopádně postup, kdy se uvádějí jen argumenty nebo příklady, který svědčí ve prospěch vlastního názoru.

Což je další postup, kterej provládají odporníci využívají nepřetržitě. Viděli jsme to tisíckrát ve vyhodnocování covid dat (a bylo to vidět na obou stranách, ale kdyby to nedělala vláda, nemusela by to dělat ta druhá strana). Aby se dalo strašit covidem, vybral se pro zprávy ten momentálně nejhorší region, nebo časově ten nejhorší tejdén, a na tom se ukazovalo, jak je ta chřipka hrozná. Což byla určitě pravda, protože po třech letech, jak všichni vědí, jsme skoro všichni mrtví a na ulici skoro nepotkáte člověka – jen ty mrazáky.

Určitě si pamatujete, jak média vybíraly, co se jim hodilo z očkovaní. opendatalab.cz. Teď když tahle stránka (která používá oficiální data ministerstva nemocnictví) dlouhodobě ukazuje, že mezi nakaženejma, hospitalizovanejma, i JIPkářema je dvakrát tolik zapíchanejch než nezapíchanejch (v přepočtu na velikost skupin), v médiích přestala existovat.

Vlastně celá práce masmédií spočívá v tom, najít nějaký data, který podporují agendu, kterou chtějí prodat, co nejvíc je nafouknout, a proti všem únikům reálných informací používat celou sadu argumentačních klamů. Zatím to pořád funguje dost dobře.

S vybíráním toho, co se hodí, souvisí běžnej trik politiků, kterej používají, když dostanou víc otázek najednou (což je vždycky chyba od tazatele – měl by položit jen jednu, tu nejzávažnější, otázku). Vyberou si samozřejmě tu otázku, ze který se dokážou nejsnadnějc vykroutit (haha, snad jste si nemysleli “odpovědět na ni”), vykrouť se z ní, a požádají o další otázku, zatímco všichni rozhazují rukama a říkají si, “Počkej a co ten zbytek, ty hajzle?”

Korelace neznamená kauzalitu

To, že korelace neznamená kauzalitu, je obecně známá věc. Málokdo se takovýho omylu dopouští nevědomky. (Možná tak chrochtátko pekari.) Většinou je ta záměna *klamem*, což u parazitů vidíme na tom, že na takovej klam upozorňují u opozice, kdykoliv si ho všimnou (takže ho evidentně dokážou detekovat), ale přitom ho sami používají, kdykoliv se jim to hodí.

Stačí vzpomenout si na rozdíl v hodnocení úmrtí po *covidu* a po *fuckcínách*. Do statistiky covid smrtí se psal každej “s covidem” (no, někdy i bez něj), a když jsme upozorňovali na to, že většina (ne-li všechny) těch úmrtí nebyla “na covid” a tudíž nevíme, jestli s tím ten covid měl vůbec něco společnýho (a potom je pochybný, zda je nutný zavádět opatření “proti covidu”), tak nás ignorovali a házeli po nás další argumentační klam, “umírají lidi = musíme zrušit svobodu”.

Když se ale ukázalo, že po *fuckcínách* je hlášeno asi 30-krát víc úmrtí než v předchozích letech, tak se v médiích oháněli tím, že nevíme, jestli ti lidi opravdu umřeli *na* *fuckciny*, nebo je to jen náhodná korelace. (To, že tahle “náhodná korelace” je 30x vyšší, než byla v předchozích letech, na ně žádněj

dojem neudělalo.) Takže u covidu se jednalo, jako by tam byla prokázaná kauzalita, a u fuckcín se jedná, jako by to byla jen náhodná (a nejlépe ještě vymyšlená) korelace.

Pak tu máme tu velkou nezodpovězenou otázku, jestli viry (ty mikroskopický) způsobují nemoci. Odporníci sami přiznávají, že **ne každé, kdo má virus, je nemocné**, a ne u každého, kdo je nemocný, se najde virus. Takže se obecně přiznává, že mezi virem a nemocí *existuje jen korelace*, ale přitom se všichni chovají, jako kdyby tu existoval kauzální vztah. Ta absence logiky je tak do očí bijící, že je zázrak, že má ještě někdo zdravý oči, ale většina lidí je ochotná nechat se klamat dál, i když jim to vysvětlíte.

Posunování branky / cíle

Tohle je argument, kterej se mění podle toho, jak se vyvíjí situace, a od oponenta se vyžaduje víc a víc. Například se požaduje o něčem důkaz, a když ten důkaz druhá strana poskytne, požaduje se nějaký další důkaz, ačkoliv ten první měl původně stačit.

Jako čistě hypotetický příklad, kterej se rozhodně nikdy nestal, si můžeme představit situaci, kdy vláda řekne, že je nutná aspoň 60% proočkovanost, aby se porazil virus. Když se jí dosáhne a virus pořád neupad, chce se teda 70%. Když ani při 70% se virus neodporoučí do veřejných lovišť, řekne se, že 80% to už určitě zastaví. Časem se ukáže, že i 90% proočkovanost je úplně k hovnu, a tak vláda začne tvrdit, že je třeba naočkovat úplně všechny (i když samozřejmě na ně to neplatí) a dvakrát. Nebo třikrát. Případně čtyřikrát. Maximálně pětkrát. Určitě ne víc než šestkrát, protože to už nikdo nemůže přežít.

Apelování na tradici / nejžhavější novinku

Tohle jsou dva protichůdné argumenty, ale na stejném principu. Buď se říká, že je něco dobrý, protože je to tradiční, nebo se říká, že je to dobrý, protože je to nejmodernější nová metoda apod.

Jako příklad tradice můžeme uvést, že někdo volí ODS, protože vždycky volil ODS, a ODS je přece strana, která ... bla bla. Ignoruje se, že ODS dnes není jako ODS včera a infiltrovali ji ještě horší paraziti, než tam byli původně.

Opačný příklad je, když si máte nechat píchnout experimentální injekci neznámých účinků, která je ale zaručeně *bezpečná a efektivní™*, protože je to super hyper moderní vynález s použitím nejlepší technologie. Smrt na něco tak úžasného vás bude zaručeně hrát u srdce na věčné časy.

“Když nemáš lepší vysvětlení, nemůžeš tvrdit, že je to špatně”

Tohle používají lidé, kterejm vyvrátíte nějakou jejich teorii, který se ale nehodlají pustit, a tak používají argument, že nemáte žádnou lepší teorii a tudíž nemůžete tvrdit, že ta jejich je špatná. Nebo zjednodušeně – když ukážete, že “takhle to není”, ale nevíte, jak to doopravdy je, tak se váš důkaz ignoruje.

To je ale samozřejmě nelogický přístup. Když se vás zeptám, kolik je $98432 \cdot 6857$, víte to z hlavy? Většina z vás ne. Když vám ale budu tvrdit, že výsledek je 54, tak určitě všichni kromě Pekarový s Adamovou bryskně odhalíte, že kecám. Neboli na to, abyste s jistotou věděli, že $98432 \cdot 6857$ není 54, nepotřebujete nutně znát správný výsledek. Stačí znalost určitéch matematických principů.

“Mainstream lže, takže všechno v rozporu s mainstreamem je pravda”

Tohle je takovej zajímavavej případ, kdy člověk něco přežene do extrému a vyvodí si z toho nelogický závěry. Lidi, kteří věří všelijakejm blbostem, někdy argumentují tím, že média tu jejich blbost popírají, což je jasná známka, že je to pravda, protože proč by to jinak dělali?

Takže když někdo řekne, že anglická královna se v noci proměňuje na ještěrku, je to určitě pravda, protože všichni v mainstreamu to popírají. Nebo Země je rozhodně plochá, protože mainstream říká, že je kulatá, a mainstream umí jenom lhát.

Nejsem si jistej, jak si tihle lidi poradí s tím, že podle mainstreamu jedna a jedna jsou dvě.

Otázka nabitá předpokladem

Nakonec si popíšeme jednu běžnou metodu záludný manipulace, kdy se do otázky schová nějaký *nepravdivý předpoklad*, nebo předpoklad, se kterým oponent nesouhlasí. Nucením oponenta k jednoduše odpovědi ho zároveň nutíte, aby přistoupil na obsažený předpoklad.

Tradičním příkladem je otázka “Přestal jste bít svojí ženu?”, na kterou ideálně vyžadujete odpověď ano/ne. Obě odpovědi by ale připouštěly, že k takovému bití došlo. Člověk, kterej svoji ženu nikdy nebil, pokud přistoupí na to, že smí odpovědět jen ano/ne, se tak chytá do pastí.

Samozřejmě správný postup je na tuhle hru nepřistoupit a poukázat na předpoklad obsažený v otázce, se kterým nesouhlasíte. Tenhle typ manipulace vidíte často u soudu v amerických seriálech. Jakmile se dotazovaná začne pokoušet podat obšírnější odpověď, advokát zvýší hlas a řekne: “Odpovězte ano nebo ne!” V tu chvíli by ho člověk měl poslat do háje a říct mu, že bude odpovídat, jak uzná za vhodný, a že se nenechá zatahnout do pastí manipulativníma otázkama.

Pokud chcete bejt vtipní, můžete na otázku “Přestal jste bít svojí ženu?” odpovědět: “Ještě jsem ani nezačal!” Po čemž bude pravděpodobně následovat něco jako: “Takže to máte v plánu?” Na což můžete odpovědět: “No, to záleží na ní, že jo?” Nicméně nutno poznamenat, že bejt vtipnej kolem lidí, kteří se berou moc vážně, může bejt životu nebezpečný.

Obecně se ale dá reagovat zhruba ve smyslu: “Nemůžu odpovědět ano/ne na otázku, která je postavená na mylným předpokladu. Až odstraníte předpoklady a přeformulujete otázku, pak na ni odpovím.” Je to lepší než rozhořčená odpověď “Ale já ji nebiju!”, která je nudná a předvídatelná. Takhle aspoň všem zúčastněnejm jasně ukážete tu manipulaci, která se proti vám používá.

Vyžadovat pouze odpověď ano/ne je vůbec záludnej trik. Je to způsob, jak z vás dostat něco zavádějícího, co se dá použít proti vám. Třeba otázka “Ukradla jste někdy něco? Ano nebo ne?” nerozlišuje mezi krádeží miliónu korun minulej tejden a krádeží žvejkačky, když vám bylo 10. Když kvůli tej žvejkačce odpovíte “ano”, bude to bráno jako že máte historii kradení.

Když začnete odpovídat “No, to jo, ale...”, tak můžete počítat s tím, že vás advokát u soudu (nebo policajt u výslechu) zarazí a řekne, že víc slyšet nepotřebuje. Takže to není dobrý způsob. Lepší je odpovědět otázkou: “Počítá se žvejkačka, když mi bylo 10?”

Podobná záludnost jsou otázky typu “Souhlasíte s tím, že...” Zkušení manipulátoři dokončí otázku něčím nenápadně zavádějícím, co se dá lehko otočit proti vám, když odpovíte podle očekávání. Na tohle nejvíc dojedou ty nevinny naivní typy, co nikde nečekají žádnou zradu a snaží se odpovídat upřímně. Pokud mezi ně patříte, při výslechu radši mlčte úplně.

Tohle všechno se vám bude hodit, kdyby vás nedej bože někdy v blízké budoucnosti mělo vyslýchat Cenzurakušanovo gestapo. (Krycí jméno KRIT.) Pokud vás někdo vyslýchá, můžete čekat argumentační klamy a pasti v každé větě a je dobrý na to bejt připravený a umět se bránit.

Několik rad pro takovou situaci je: Nenechte se vystresovat a k ničemu přinutit. Žádný zákon vás nenutí odpovídat *rychle* a nějakým konkrétním způsobem. Všechno si dobře promyslete, než něco řeknete. O co větší cítíte nátlak, o to lepší bude mlčet úplně. Klidně jim na rovinu řekněte, že jakmile od nich ucítíte nějaký nátlak, tak dál nebudete mluvit. Pokud kvalitní argumentace a logika nejsou vaše silné stránky a snadno se necháte nachytat, tak je lepší neříkat vůbec nic a případně požadovat právníka.

Vyslýchací metody jsou plný manipulace a záměrně vás stresují a matou, čímž vyslýchající doufá, že vás donutí říct něco, co pak může použít proti vám. V praxi to funguje celkem dobře, protože většina lidí má místo mozku tvaroh a zmanipulovat se nechají i tím nejjednodušším trikem. (Jako důkazy bych uvedl například 2020, 2021 a 2022.) Vyvíjí-li na vás někdo nátlak, po každé otázce nebo výzvě se zhluboka nadechněte a pořádně zamyslete. Nenechte se vystresovat tím, že někdo netrpělivě čeká na vaši odpověď. Ať si počká.

Doufáme, že k výsledku nebudete nikdy muset, ale tyhle vědomosti a postupy můžete použít třeba i když máte v práci debilního šéfa, kterej vás furt s něčím prudí a snaží se vás zatáhnout do něčeho, do čeho nechcete.

Závěr

To byla teda opět jen malá ukázka z podstatně delšího seznamu. Způsobů jak bejt blbej existuje evidentně téměř nekonečný množství. Většina internetových diskusí je jich plná. (Těm si myslím že je v dnešní zpitomělej době lepší se vyhybat – v lepším případě je to plejtvání časem a v horším ten čas ještě trávíte na místech s hodně nízkou vibrací a necháváte si kazit náladu a trávit auru všudypřítomněma trolama a jinejma magorama.)

Použil jsem zas nějaký odporný anglický termíny, abych trochu popudil vlastní důležitost některých lidí, který to hrozně irituje, protože se berou moc vážně. Doufám, že teď soptí a vztekají se jak idioti a budou se z toho muset vynadávat v nějakých těch velmi plodných diskusích.

Když jsem tenhle článek začal psát, za hlavní cíl jsem měl (stejně jako v předchozím článku o zkrasleních) ukázat lidem, jakých chyb se pravděpodobně dopouští sami, aby jim to pomohlo se jich vyvarovat. To je pořád ta hlavní pointa, protože máloco má větší význam než se vyvíjet a zlepšovat.

V průběhu psaní a hledání příkladů jsem si ale uvědomil, do jak ohromný míry všechny tyhle klamy vystihují každodenní počínání politiků, médií a fact-checkerů. (Ačkoliv fact-checkerů přesně tyhle chyby hledají u ostatních, sami jich ve svojí argumentaci hojně využívají a doufají, že si toho nevšimnete.) **Celá dnešní společnost je tímhle typem manipulace úplně prolezlá.**

Takže druhotným účelem týchle krátký demonstrace je ukázat lidem, jak ty triky mainstreamových manipulátorů identifikovat. Většina lidí si je *podvědomě* uvědomuje a tuší, že je něco v nepořádku, ale nedokážou to jasně pojmenovat. Když budete schopni rozpoznat přesně, co se děje, a budete chápat podstatu toho triku, kterej proti vám někdo používá, budete na ten klam moct poukázat a dokážete se tej manipulaci mnohem efektivněji bránit.

Ty triky často fungují právě proto, že ačkoliv člověk cítí, že je něco špatně, nedokáže to jasně identifikovat a reaguje neohrabaně. A manipulátoři tohle mají hodně dobře nacvičený. Triky můžou bejt dost jednoduchý, jako fráze “každý ví, že...” nebo “každý by měl vědět, že...” nebo další varianty, do kterých se třeba na začátek přidá “asi” nebo “snad”, aby to neznělo tak agresivně – tím

se začne a pak se přidá něco, co není tak úplně všeobecně akceptovaný jako pravda, a na tom se postaví ten opravdový argument. Argument pak vypadá opodstatněně, protože byl odvozen z něčeho, co "každý ví".

Jenže pokud se začne tvrzením "každý ví, že vakcíny vymýtily spoustu nemocí", se kterým já už od začátku [nesouhlasím](#), tak potom jakékoli závěr vyvozený z tohoto předpokladu je pro mě irelevantní. Když ale budu oponovat jen tomu *závěru*, druhá osoba bude tvrdit, že byl logický. Nezbejvá mi než poukázat na to, že *počáteční tvrzení* byla jen *domněnka*, se kterou nesouhlasím.

Dál běžně vidíme všelijaký "argumenty" typu "Když ti ta Amerika připadá tak špatná, tak proč tam žiješ?", což ani nejsou argumenty, ale jen naprosto irelevantní útoky, který nemají s obsahem debaty nic společného. Je to jasná známka diskuse, která je úplně o hovnu a na kterou byste asi neměli plejtvat svým časem.

Po nedávnej demonstraci proti chudobě jsem na hovnovinkách viděl hodně komentářů (podle mě od "zaměstnanců" hovnovinek), který tvrdily zhruba to, že tu žádná chudoba není, takže demonstranti jsou idioti. Neboli těmhle lidem se daří dobře a chudí nejsou, takže chudoba neexistuje, a kdo říká, že jo, je idiot. Idiot je ve skutečnosti samozřejmě ten, kdo soudí životní situaci 10 miliónů lidí podle svojí vlastní, a nedokáže si domyslet, že inflace nejmíň 25% a několikanásobný zvýšení cen energie pravděpodobně uvrhne do chudoby lidi, kteří neměli to štěstí, aby se jim podařilo včas si dost nakrást. (Ale co si budeme povídat - tyhle komentáře nejsou až tak známkou nepochopení situace, jako spíš propagandou hovnovinek.)

A takhle bychom mohli pokračovat prakticky do nekonečna. Stačí se jen dívat kolem sebe. **Ať se ale naučíte argumentovat seblíp, je taky dobrý naučit se neplejtvat dobře argumenta na idioty, protože je to k ničemu.** Dokonale argument nefunguje na někoho, kdo ho nepochopí, nebo koho nezajímá. Jak říkal George Carlin, **"Nikdy se nehádejte s idiotama. Stáhnou vás na svoji úroveň, a pak vás umlátí zkušenostma."**

(Poznámka na závěr: Najdete-li v tomhle článku nějaký ten argumentační omyl, doporučuji na něj hlasitě poukázat, vyvodit z toho, že autor je debil, a přesvědčit všechny, že tím pádem je celý článek kravina. Bude to dokonalá ilustrace pointy článku.)

AUTOR: Antivirus